

Qeqqani Ilinniarnertuunngorniarfik
Midtgrønlands Gymnasiale Skole

Eksamensspørgsmål
Kulturfag C-niveau
December 2017

Traditionel og nutidig grønlandsk kultur

Spørgsmål:

- 1) Redegør kort for begreberne etnocentrisme og kulturrelativisme
- 2) Undersøg og sammenlign bilag 1 og 2 med inddragelse af begreberne etnocentrisme og kulturrelativisme, samt mulige andre fagbegreber
- 3) Perspektivér til (sammenlign med) nutiden og diskutér opfattelsen af forskellige grupper i nutidens Grønland

Bilag:

- 1) "Arktiske Historier 07 - Da de danske fruentimre kom til Grønland", podcast Arktisk Institut 2016 – om Henriette Egedes dagbog (uddrag)
- 2) "Spottesang over dem, der snobber for europæerne" i Henrik Rink: "Eskimoiske Eventyr og Sagn" 1866, supplement 1871, gengivet i William Thalbitzer: "Eskimoiske digte", Aschehoug 1920

3+4

”Arktiske Historier - Da de danske fruentimre kom til Grønland” - Podcast (radioudsendelse) Arktisk Institut 2016

Journalist: (...) En af de første danske kvinder der kom til Grønland, hun hed Henriette Egede. (...) Poul Nicolai Egede hed ham, som hun blev gift med, og han var Hans Egedes oldebarn. (...) I 1830 får han tjeneste som udstedsbestyrer* i den lille bygd Niaqornat. (...) Hun har skrevet dagbog om det første år i Grønland (...). Inge Seiding har transskriberet* den her dagbog og arbejder med at få den udgivet. (...)

Inge Seiding Høst: (...) Hun er meget ung, og hun har tydeligvis ikke været ude at rejse før. (...) hun er jo også bange (...)

10 **Journalist:** Det er klart at Henriette kommer til Grønland med nogle forestillinger – man har jo hørt om Grønland hjemme i Danmark. Men det er også ret tit, at hun giver udtryk for overraskelse over at de ting hun har hørt på forhånd, at de ikke stemmer. (...)

15 **Henriette Egede:** *Første skue* af landet fandt jeg forunderligt*, men langt fra rædsomt. Vel har jeg ikke set et eneste træ, men en hel del blomster. Meget smukke.*

20 **Journalist:** Hun er også positivt overrasket over levestandarden* hos danskerne, i hvert fald inspektøren for Nordgrønland Major Fasting og hans danske kone. Og så kan hun konstatere, at grønlænderne ikke er så små, som man ellers siger i Danmark – ja, faktisk er flere af dem smukke. Undervejs går skibet til Upernavik, som Henriette Gjæe synes er en gyselig udørk*. Her bor ingen præst, og folk er hedninge. Kolonibestyreren Cortzen er gift med en grønlandsk kvinde, og det er tydeligt at det lægger en afstand, som der ikke var mellem Henriette Egede og major Fasting kone.

25 **Henriette Egede:** *Madam Cortzen er en ret smuk kone, skønt* ganske grønlandsk klædt med benklæder* og anorak, lange røde støvler og håret opsat i en top med et rødt bånd. Hun skænkede kaffe, dækkede bordet og bragte os aftensmaden, men spiste ikke med os, men gik derimod ind i sit grønlandske telt.*

30 **Journalist:** (...) Det lille udsted [Niaqornat] er ikke helt øde*. Der bor nogen og fyrre mennesker, fordelt på otte familier. Men det er helt tydeligt, at parret Egede, de omgås ikke grønlændere i andet end arbejdsforhold. Hvor det - naturligvis, fristes man til at sige - er grønlændere som arbejder FOR Egede-parret.

35 Henriette Egede kan dog ikke gå fuldstændig fri for at blive influeret* af det land, hun er i, selv om hun helt klart distancerer* sig fra grønlændere og det grønlandske, så er der også nogle ting som hun sikkert hjemmefra havde forsvoret*. Hun er for længst blevet udstyret med en anorak af rensdyrskind og et par hundskindsstøvler, der når op over knæene. Og så er der det med maden. Selv om hun egentlig synes det smager godt, så har hun til start meget svært ved idéen om at spise sæl. Men det vænner hun sig til. (...) Også for eksempel at lave mad over lampen inde i stuen, hvor gæsterne sidder. (...)

40 Men (...) der slet ingen tvivl om hendes overordnede syn på grønlænderne. Om en kvinde siger hun, ”at selv om denne er grønlænder, så er hun såmænd* meget flink”. Dovne synes hun også de er. Da nogle grønlændere har den frækhed* at mene at den dagløn de får betalt for hårdt slæbearbejde er for lav, skriver hun:

Henriette Egede: *Der kan I se: grønlænderne kender penge. Nej, man har sandelig alt for høje tanker om Grønland hjemme [i Danmark]. (...) Nej, grønlænderne er ikke så godmodige* som man hjemme tror. De er feje* og bange, men ondsksfulde de fleste.*

- 45 **Inge Høst Seiding:** Det der med at vi møder Henriette Egede sådan et sted, hvor hun bare synes det hele er ulækkert og ækelt og stinkende, det er forventeligt*. Men det som måske er mindre forventeligt, det er at der også interessant sker noget. (...) [Der er] en kolonibestyrerhustru som hun knytter sig tæt til – en ældre dame, som havde været gift med tre forskellige kolonibestyrere og boet meget længe i Grønland. Det er lidt tydeligt, at hun er en lille smule mere hårdfør*, og
- 50 at hun beder Henriette om at dæmpe sig på et tidspunkt, hvor hun højlydt* giver udtryk for væmmelse*. Og det fortæller mig jo også, at der skete nok noget med de kvinder. (...) Jeg vil godt give dem det credit* at tro, at med tiden, der ændrede man sig jo nok noget. Jeg ville for eksempel rigtigt gerne have fulgt hende nogle flere år. Vi har jo kun ét år her.

- * **udstedsbestyrer:** den, der styrer i en bygd
- * **transskriberet:** skrevet af
- * **skue:** syn, det man ser
- * **forunderligt:** utroligt
- * **levestandard:** hvordan man lever, f.eks. hvilke ting man har
- * **udørk:** sted langt væk fra alting
- * **hedninge:** ikke kristne
- * **skønt:** selv om
- * **benklæder:** bukser
- * **øde:** uden mennesker
- * **omgås:** er sammen med
- * **influeret:** påvirket
- * **distancerer:** holder afstand
- * **forsvoret:** slet ikke regnet med
- * **såmænd:** alligevel
- * **har frækhed:** er frække
- * **godmodige:** søde
- * **feje:** tør ikke noget
- * **forventeligt:** det må man regne med
- * **hårdfør:** kan klare mere
- * **højlydt:** højt og tydeligt
- * **væmmelse:** synes noget er væmmeligt
- * **credit:** tro noget godt om nogen

Spottesang* over dem, der snobber* for europæerne

Eskimodigte fra det sydlige Østgrønland (udgivet af Henrik Rink 1866/1871)

Ifølge Rink er det følgende digt en spottesang over en pige, der var stolt over at tjene hos europæerne.

Jeg er ikke en, som læser skrift
Hå hå hajja hai
Ikke en, som drikker sødt tevand
Hå hå hajja hai
Ikke en, som slikker sukkervand
Hå hå hajja hai
Ikke en, som guffer lækker mad
Hå hå hajja hai
Ikke en, som kommer i store huse*
Hå hå hajja hai
Ikke en, som ligger i fine senge
Hå hå hajja hai
Ikke en, der kvidrer* som fugle
Hå hå hajja hai

* spottesang: sang, der gør grin med

* snobber for: beundrer, smigrer for, prøver at blive ligesom

* store huse: europæiske huse

* kvidre: tale dansk eller europæisk